

Cynllun Rhanbarthol Aseiad Poblogaeth Gogledd Cymru fersiwn 5

Adroddiad Aseiad o'r Effaith ar Les

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi effaith debygol y cynnig ar les cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol y rhanbarth, Cymru a'r byd.

Rhif Aseiad:	302																								
Disgrifiad Byr:	<p>Mae Aseiad Poblogaeth Gogledd Cymru a'r Cynllun Rhanbarthol yn nodi sut bydd y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn ymateb i ganfyddiadau aseiad poblogaeth Gogledd Cymru a gyhoeddwyd ar 1 Ebrill 2017. Nod yr aseiad poblogaeth oedd asesu anghenion gofal a chefnogi pobl yng Ngogledd Cymru ac anghenion cefnogi gofalwyr.</p> <p>Prif bwyslais y cynllun yw blaenoriaethau'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ar gyfer gweithio mewn ffordd integredig rhwng gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol ar sail ranbarthol.</p> <p>Mae cynhyrchu aseiad poblogaeth rhanbarthol a chynllun yn ofyniad Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.</p>																								
Dyddiad Cwblhau:	Fersiwn: 5																								
Cwblhawyd gan:	<table><tr><td>Jenny Williams</td><td>Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy</td></tr><tr><td>Alan Thompson</td><td>Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy</td></tr><tr><td>Gerald Witherington</td><td>Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy</td></tr><tr><td>Mark Bowler</td><td>Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy</td></tr><tr><td>Gary Major</td><td>Cyngor Sir Ddinbych</td></tr><tr><td>Emma Horan</td><td>Cyngor Sir Ddinbych</td></tr><tr><td>Sue Hudson</td><td>Cyngor Sir Ddinbych</td></tr><tr><td>Natasha Hughes</td><td>Cyngor Sir Ddinbych</td></tr><tr><td>Cathy Curtis-Nelson</td><td>Cyngor Sir Ddinbych</td></tr><tr><td>Ann Lloyd</td><td>Cyngor Sir Ddinbych</td></tr><tr><td>Gareth Jones</td><td>Cyngor Sir y Fflint</td></tr><tr><td>Fiona Mocko</td><td>Cyngor Sir y Fflint</td></tr></table>	Jenny Williams	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	Alan Thompson	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	Gerald Witherington	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	Mark Bowler	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	Gary Major	Cyngor Sir Ddinbych	Emma Horan	Cyngor Sir Ddinbych	Sue Hudson	Cyngor Sir Ddinbych	Natasha Hughes	Cyngor Sir Ddinbych	Cathy Curtis-Nelson	Cyngor Sir Ddinbych	Ann Lloyd	Cyngor Sir Ddinbych	Gareth Jones	Cyngor Sir y Fflint	Fiona Mocko	Cyngor Sir y Fflint
Jenny Williams	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy																								
Alan Thompson	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy																								
Gerald Witherington	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy																								
Mark Bowler	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy																								
Gary Major	Cyngor Sir Ddinbych																								
Emma Horan	Cyngor Sir Ddinbych																								
Sue Hudson	Cyngor Sir Ddinbych																								
Natasha Hughes	Cyngor Sir Ddinbych																								
Cathy Curtis-Nelson	Cyngor Sir Ddinbych																								
Ann Lloyd	Cyngor Sir Ddinbych																								
Gareth Jones	Cyngor Sir y Fflint																								
Fiona Mocko	Cyngor Sir y Fflint																								

	<p>Bethan Wyn Evans Cyngor Gwynedd Dafydd Bulman Cyngor Sir Ynys Môn Tricia Jones Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam Delyth Pridding Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam Sally Baxter Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr Robert Atenstaedt Iechyd Cyhoeddus Cymru Sarah Bartlett Tîm Cydweithio Rhanbarthol</p>
Budd-ddeiliaid allweddol ac ymgynghoriad	<p>Bydd y cynllun yn effeithio ar yr holl nodweddion a ddiogelir; mae'n ddull poblogaeth gyfan i ddeall a bodloni anghenion gofal a chefnogi pobl yng Ngogledd Cymru.</p> <p>Fe wnaethom ymgynghori â phobl drwy grwpiau sefydledig, cyfweiliadau wyneb yn wyneb, gweithdai a holiadur ar-lein.</p> <p>Am fanylion, edrychwch ar <u>adroddiad ymgynghori'r asesiad poblogaeth</u> ac adroddiad ymgynghori'r cynllun rhanbarthol.</p>
Polisiâu a all effeithio ar y cynnig	<p>Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014</p> <p>Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015</p> <p>Deddf Rheoleiddio Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016</p> <p>Deddf Plant 1989</p> <p>Deddf Gofal Plant (2006)</p> <p>Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg 2015</p> <p>Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn</p> <p>Dyletswydd Cyfleoedd Chwarae Digonol</p> <p>Strategaeth Pobl Hŷn yng Nghymru 2013-23</p> <p>Egwyddorion y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Pobl Hŷn</p> <p>Datganiad o Hawliau Pobl Hŷn yng Nghymru Llywodraeth Cymru</p> <p>Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010</p> <p>Deddf Gallu Meddyliol 2005</p> <p>Deddf Trais yn erbyn Merched, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015.</p> <p>Deddf Troseddau Difrifol</p> <p>Deddf Tai (Cymru) 2014</p>
Gwasanaeth â Chyfrifoldeb:	Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol
Ardaloedd lleol yr effeithir arnynt gan y cynnig:	Gogledd Cymru

CRYNODEB A CHASGLIAD YR ASESIAD EFFAITH

Cyn i ni edrych mewn manylder ar gyfraniad ac effaith y cynnig, mae'n bwysig ystyried sut mae'r cynnig yn cymhwyso'r egwyddor datblygiad cynaliadwy. Mae hyn yn golygu bod rhaid i ni weithredu "mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu bodloni heb amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain."

Y sgôr ar gyfer cynaliadwyedd yr agwedd

A allai rhai newidiadau bach yn eich ffordd o feddwl ddod â gwell canlyniad?

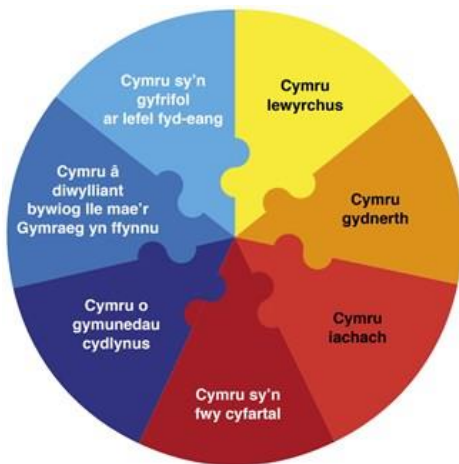

(3 allan o 4 seren)

Gwir sgôr: 20 / 24.

Crynodeb o'r effaith

Nodau Lles

Rhanbarth sy'n ffynnu	Cadarnhaol a negyddol
Rhanbarth gwydn	
Rhanbarth sy'n fwy iach	Cadarnhaol
Rhanbarth sy'n fwy cyfartal	Cadarnhaol a negyddol
Rhanbarth o gymunedau cydlynol	Cadarnhaol
Rhanbarth â diwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus	Cadarnhaol
Rhanbarth sy'n gyfrifol yn fyd-eang	Cadarnhaol

Prif gasgliadau

Nod y cynllun yw dangos sut byddwn yn bodloni anghenion gofal a chefnogi pobl, ac anghenion cefnogi gofalwyr yng Ngogledd Cymru. Os cyflawnir nodau'r cynllun, dylai gael effaith gadarnhaol ar iechyd pobl, lleihau anghydraddoldeb a chefnogi datblygiad cymunedau cydlynol yng Ngogledd Cymru.

Mae yna effeithiau negyddol posibl a allai arwain at, yn enwedig o ddewisiadau anodd, ble i flaenoriaethu buddsoddiad a allai fod o anfantais i rai grwpiau, ar draul eraill. Mae yna hefyd effeithiau cadarnhaol a negyddol posibl o'r ffordd y byddwn yn comisiynu, caffael a datblygu asedau adeileddol yn y rhanbarth i fodloni anghenion gofal a chefnogi.

Mae'r asesiad effaith wedi tynnu sylw at rai effeithiau posibl o'r cynllun rhanbarthol strategol, ac rydym yn argymhell bod yr asesiadau'n parhau i gael eu hasesu wrth i benderfyniadau strategol a gweithredol pellach gael eu gwneud o ran sut i weithredu'r cynllun.

Y dull a gymerwyd i gwblhau'r Aseiad o Effaith ar Les oedd cynnal sesiwn a hwyluswyd 10 Hydref 2017, gan wahodd pobl o bob awdurdod lleol a'r bwrdd iechyd i gymryd rhan. Cafodd y drafft a gynhyrchwyd yn y sesiwn ei adolygu 1 Rhagfyr 2017 gan grŵp llywio'r prosiect, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o bob awdurdod lleol, BIPBC ac Iechyd Cyhoeddus Cymru. Adolygwyd yr Aseiad o Effaith ar Les yng Ngrŵp Sicrwydd Ansawdd Cyngor Sir Ddinbych 31 Tachwedd 2017.

Bwriad y cynllun yw dylanwadu ar y dull o wneud penderfyniadau a dyrannu adnoddau. Bydd y ffordd y bydd yn gweithio'n ymarferol yn dod yn fwy eglur. Roeddem yn gorfod ystyried nifer o olygfeydd gwahanol i gwblhau'r asesiad o effaith, a fydd angen ei adolygu wrth i fwy o wybodaeth fod ar gael. Mae angen i ni sicrhau ein bod yn deall effaith y cynllun ar bobl gyda nodweddion a ddiogelir a sut y gallwn gael gwared ar elfennau negyddol, ac effeithio arnynt, a pha effaith y bydd hynny'n ei gael ar arian. Roedd cynnal yr asesiad risg hefyd wedi nodi risgiau sydd angen eu trosglwyddo i gofrestr risg y prosiect.

Rhanbarth sy'n ffynnu

Effaith Gyffredinol	Cadarnhaol a negyddol
Cyfiawnhad dros yr effaith	Mae yna effeithiau negyddol posibl ar gynnydd tuag at gymdeithas sy'n garbon isel, oherwydd efallai na fydd y ffocws ar fodloni anghenion gofal a chefnogi'n arwain at y model mwyaf effeithlon o ddarparu gwasanaeth. Efallai hefyd y bydd effaith negyddol ar ddatblygiad economaidd gan fod risg y bydd integreiddio a modelau gwasanaeth newydd yn golygu bod llai o swyddi ar gael. Mae'n anodd dweud ar y cyfan, heb wybod y modelau gofal a chefnogi penodol a fydd yn cael eu datblygu mewn ymateb i'r cynllun gwreiddiol. Gall y modelau a ddewisir hefyd gael effeithiau cadarnhaol ar gynnydd tuag at gymdeithas sy'n garbon isel a datblygu economaidd.

Canlyniadau cadarnhaol a nodwyd:

Gall darparu gwasanaethau'n agosach at adref a gwneud y gorau o'r gefnogaeth sydd ar gael gan ffrindiau, teulu a'r cymunedau lleol fod yn fwy effeithlon a lleihau'r angen i deithio. Gellir cael effeithiau cadarnhaol o ddatblygu gofal ychwanegol a thai a rennir, sy'n defnyddio ynni'n effeithlon, er enghraifft, drwy wresogi.

Gall y sectorau gofal cymdeithasol ac iechyd gael effaith gadarnhaol ar yr economi leol drwy ddarparu cyfleoedd cyflogaeth a busnes i ddarparu gofal, yn ogystal â darparu cynhyrchion a gwasanaethau i ddarparwyr gofal.

Mae datblygu'r gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol yn elfen allweddol o ddarparu'r cynllun rhanbarthol, a fydd yn cyfrannu at swyddi o ansawdd da yn y rhanbarth. Gallai'r dewis o fodel gwasanaeth a darparwyr gael effaith gadarnhaol ar nifer, ansawdd a hyd y swyddi sydd ar gael. Edrychwch ar y strategaeth gweithlu rhanbarthol am fwy o wybodaeth.

Mae datblygu'r gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol yn elfen allweddol o ddarparu'r cynllun rhanbarthol, a fydd yn helpu i ddatblygu sgiliau yn y rhanbarth. Edrychwch ar y strategaeth gweithlu rhanbarthol am fwy o wybodaeth.

Bydd angen ystyried y defnydd gorau o gyfathrebu, isadeiledd a chludiant wrth ddewis lle i leoli gwasanaethau.

Gall y cynllun effeithio ar anghenion gofal plant y gweithlu ac efallai y bydd angen i ofal plant fod yn ofynnol i wneud gwasanaethau'n hygyrch.

Canlyniadau negyddol anfwriadol a nodwyd:

Efallai y bydd effeithiau negyddol ar effeithlonrwydd ynni modelau gwasanaeth sy'n cefnogi pobl yn eu cartrefi eu hunain, yn hytrach na thai a rennir neu gartrefi gofal. Gall y modelau hyn hefyd gynyddu'r pellteroedd a deithir gan weithwyr gofal. Mae

gweithio'n rhanbarthol i ddatblygu'r cynllun ardal yn creu mwy o deithiau car wrth i bobl deithio i gyfarfodydd.

Gall gweithio'n rhanbarthol i ddefnyddio pŵer prynu i leihau costau gael effeithiau negyddol ar yr economi os yw'n arwain at gyflogaeth anniogel, sy'n talu'n isel, ac yn lleihau gallu buddsoddwyr i fuddsoddi yn eu busnesau. Gall comisiynu contractau graddfa fawr ei gwneud yn fwy anodd i ddarparwyr bach, lleol, gystadlu yn y farchnad.

Gall gwneud gwasanaethau'n fwy effeithlon olygu lleihau nifer y swyddi. Gallai'r dewis o fodel gwasanaeth a darparwr gael effaith negyddol ar nifer, ansawdd a hyd y swyddi sydd ar gael.

Bydd angen ystyried y defnydd gorau o gyfathrebu, isadeiledd a chlodiant wrth ddewis lle i leoli gwasanaethau.

Gall y cynllun effeithio ar anghenion gofal plant y gweithlu ac efallai y bydd angen i ofal plant fod yn ofynnol i wneud gwasanaethau'n hygyrch.

Camau lliniaru:

Bydd ystyried yr effeithiau pan fydd mwy yn hysbys am fodelau penodol yn helpu i liniaru'r effeithiau. Gallwn edrych ar ffyrdd i leihau ôl-troed carbon datblygu'r cynllun rhanbarthol drwy edrych ar nifer y cyfarfodydd a gynhelir a'r ffordd y mae pobl yn teithio iddynt, er enghraifft, cyfarfod mewn llefydd sy'n fwy hygyrch gyda chlodiant cyhoeddus neu annog pobl i rannu car.

Rhanbarth gwydn

Effaith Gyffredinol	
Cyfiawnhad dros yr effaith	Bydd angen ystyried yr effaith pan fydd mwy yn hysbys am brosiectau adeiladu a all godi o'r cynllun rhanbarthol.

Canlyniadau cadarnhaol a nodwyd:

Bydd gwasanaethau a ddatblygir mewn ymateb i'r cynllun rhanbarthol angen ystyried sut y gallant leihau gwastraff, ailddefnyddio ac ailgylchu. Gellid ystyried hyn fel rhan o'r broses gomisiynu.

Bydd gwasanaethau a ddatblygir mewn ymateb i'r cynllun rhanbarthol angen ystyried sut y gallant leihau'r defnydd o ynni/tanwydd. Gellid ystyried hyn fel rhan o'r broses gomisiynu.

Efallai na fydd ymwybyddiaeth pobl o'r amgylchedd a bioamrywiaeth yn cael ei heffeithio'n uniongyrchol, ond efallai y bydd prosiectau penodol, er enghraifft, i wella lles drwy wneud y gorau o'r amgylchedd naturiol, a fydd yn cael effaith gadarnhaol.

Canlyniadau negyddol anfwriadol a nodwyd:

Gall y cynllun rhanbarthol arwain at brosiectau adeiladu a allai gael effaith negyddol ar fioamrywiaeth a'r amgylchedd naturiol ac adeiledig.

Mae datblygu cynllun rhanbarthol yn arwain at fwy o ddefnydd o danwydd oherwydd bod pobl yn teithio i gyfarfodydd. Gall y cynllun rhanbarthol arwain at brosiectau adeiladu a allai gael effaith negyddol ar reoli'r risg o lifogydd.

Camau lliniaru:

Gellir lleihau'r defnydd o ynni/tanwydd wrth ddatblygu prosiectau rhanbarthol drwy ddefnyddio technoleg i leihau nifer y cyfarfodydd, ac annog pobl i ddefnyddio cludiant cyhoeddus, rhannu ceir a defnyddio cerbydau sy'n effeithlon o ran ynni wrth deithio. Gall fod cyfleoedd i hyrwyddo'r ymwybyddiaeth o'r amgylchedd a bioamrywiaeth wrth ddatblygu prosiectau i wella lles, y gellid edrych arno ynghyd â'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.

Rhanbarth sy'n fwy iach

Effaith Gyffredinol	Cadarnhaol
Cyfiawnhad dros yr effaith	Ar y cyfan, mae'r cynllun rhanbarthol yn anelu at wella iechyd a dylai gael effaith gadarnhaol.

Canlyniadau cadarnhaol a nodwyd:

Nod y cynllun rhanbarthol yw cefnogi iechyd a lles drwy ddarparu'r gofal a'r gefnogaeth y mae pobl eu hangen, yn cynnwys cefnogaeth i ofalwyr.

Mynediad at fwyd iach, o ansawdd da: mae gwasanaethau sydd wedi'u darparu mewn ymateb i'r cynllun rhanbarthol yn darparu bwyd, a all gael effaith gadarnhaol. Bydd angen i bob gwasanaeth ei ystyried.

Dylai darparu cefnogaeth o amgylch 'beth sy'n bwysig' i bobl helpu i gynyddu'r cyfranogiad mewn cyfleoedd hamdden a ddewisir.

Mae'r cynllun rhanbarthol yn cynnwys argymhellion i wella lles meddyliol a datblygu iechyd meddwl cyhoeddus.

Mae'r cynllun rhanbarthol yn cynnwys argymhellion i wella mynediad at ofal iechyd.

Canlyniadau negyddol anfwriadol a nodwyd:

Mynediad at fwyd iach, o ansawdd da: mae gwasanaethau sydd wedi'u darparu mewn ymateb i'r cynllun rhanbarthol yn darparu bwyd, a all gael effaith negyddol. Bydd angen i bob gwasanaeth ei ystyried.

Camau lliniaru:

I leihau unrhyw effeithiau negyddol, dylid ystyried effeithiau iechyd penodol gwasanaeth wrth iddynt gael eu datblygu.

Rhanbarth sy'n fwy cyfartal

Effaith Gyffredinol	Cadarnhaol a negyddol
Cyfiawnhad dros yr effaith	<p>Gallwn ddweud y bydd effaith trechu tlodi'n gadarnhaol yn fwy hyderus na'r effaith ar bobl gyda nodweddion a ddiogelir. Mae'r cynllun yn hyrwyddo eiriolaeth a all helpu gwella lles pobl gyda nodweddion a ddiogelir. Mae rhai o'r blaenoriaethau rhanbarthol yn fwy datblygedig nag eraill, felly nid yw union fanylebau pob blaenoriaeth wedi cael cytundeb eto. Bydd angen ail-ymweld â'r asesiad o effaith wrth i'r cynlluniau ddatblygu. Mae'r cynllun hwn yn gynlluniau rhanbarthol, isranbarthol a lleol sydd wedi'u casglu.</p> <p>Bydd gweithredu gwasanaethau integredig, yn cynnwys cynllun gweithlu, angen sicrhau ein bod yn lliniaru tlodi ar y cyd. Bydd unrhyw faterion o ran cyflog ac amodau gweithlu'n cael eu hystyried ymhellach ymlaen yn y broses. Oherwydd y gyfran uwch na'r cyfartaledd o bobl o grwpiau lleiafrifoedd ethnig a gyflogir mewn iechyd a gofal cymdeithasol yng Ngogledd Cymru, gall newidiadau i'r gweithlu gael effaith anghymesur ar y grwpiau hyn.</p>

Y nodweddion a ddiogelir sydd dan ystyriaeth yw:

- Oed
- Anabledd
- Ailbennu Rhyw
- Priodas neu bartneriaeth sifil
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Hil
- Crefydd neu Gred
- Rhyw
- Tueddfryd Rhywiol
- *Ar gyfer y Gymraeg, gweler y rhanbarth â diwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus*

Drwy ddefnyddio'r offeryn sgrinio, fe wnaethom nodi effeithiau cadarnhaol a negyddol y cynllun ar bob grŵp a ddiogelir (atodiad 1). Dyma'r meysydd a ystyriwyd gennym:

- A yw'r cynnig yn ymwneud â maes lle mae anghydraddoldeb hysbys?
- I ba raddau y bydd defnyddwyr gwasanaeth, gweithwyr neu'r gymuned ehangach yn cael eu heffeithio?
- Sut byddwch yn gwybod beth yw anghenion pobl â nodweddion gwarchoddedig? Beth am unigolion sydd â nodweddion gwarchoddedig lluosog?

A yw'n berthnasol i ardal lle mae diffyg ymchwil wedi ei gyhoeddi neu dystiolaeth arall?

- A yw'n berthnasol i ardal lle mae'ch sefydliad wedi pennu canlyniadau cydraddoldeb?
- A oes unrhyw dystiolaeth o ddefnydd neu fodlonrwydd uwch neu is gan unrhyw grŵp a nodwyd?
- Os oes cyfyngiadau neu rwystrau i fynediad, a yw'r rhain yn arwain at wahaniaethu anghyfreithlon, neu a oes potensial ar gyfer lleihau anghydraddoldebau neu wella canlyniadau?

Canlyniadau cadarnhaol a nodwyd:

Gwella lles pobl â nodweddion a ddiogelir

Mae'r cynllun yn anelu at wella lles pobl sydd angen gofal a chefnogaeth, yn seiliedig ar yr hyn sy'n bwysig iddynt. Dylai hyn gael effaith gadarnhaol ar bobl gyda nodweddion a ddiogelir. Mae yna benodau penodol am wella gwasanaethau i blant a phobl ifanc, pobl hŷn, pobl gyda chyflyrau iechyd cronig, anableddau corfforol a nam synhwyraidd, anableddau dysgu, anghenion iechyd meddwl, gofalwyr, merched a dynion sy'n profi cam-drin domestig a thrais rhywiol. Mae'r cynllun yn seiliedig ar asesiad poblogaeth o'r anghenion gofal a chefnogi, ac anghenion cefnogi gofalwyr yn y rhanbarth.

Oherwydd bod y cynllun yn cael ei gynhyrchu ar sail ranbarthol, mae'n haws i bobl gyda nodweddion a ddiogelir gymryd rhan, a all gael rhai buddion ariannol, osgoi dyblygu ac yn y blaen.

Mae pob pennod o'r asesiad poblogaeth yn cynnwys adran cydraddoldeb a hawliau dynol sy'n crynhoi'r dystiolaeth sydd ar gael am anghenion pobl gyda nodweddion a ddiogelir ac unrhyw fylchau. Roedd y dystiolaeth a ddefnyddiwyd yn cynnwys adroddiadau ymchwil ac ymgynghoriad. Mae adroddiad ymgynghori llawn ar gael.

Rhoi sylw i/llieihau anghydraddoldeb iechyd

Mae yna bennod am ffyrdd o fyw mwy iach ac anghydraddoldeb iechyd, sy'n cynnwys gwaith integredig i atal anghydraddoldeb iechyd, fel y prosiect 1,000 diwrnod cyntaf. Mae'r cynllun yn ymateb i'r asesiad poblogaeth ac yn adlewyrchu llawer o'r gwaith sy'n digwydd eisoes neu'n cael ei gynllunio ar hyn o bryd, fel strategaeth 'Byw'n Iach, Aros yn Iach' BIPBC.

Trechu Tlodi

Mae Trechu Tlodi'n flaenoriaeth i Fyrddau Iechyd Cyhoeddus yng Ngogledd Cymru. Mae yna sawl ffactor a allai effeithio ar dlodi y tu allan i reolaeth y cynllun.

Canlyniadau negyddol anfwriadol a nodwyd:

Gwella lles pobl â nodweddion a ddiogelir

Disgwyliadau uwch o ganlyniad i ymgynghori.

Disgwyliadau uwch o'r trydydd sector i ddarparu a bodloni anghenion.

Gallu'r sector cyhoeddus i fodloni'r anghenion a nodwyd yn yr asesiad poblogaeth ac wedi'u cynnwys yn y cynllun rhanbarthol.

Efallai na fydd yr asesiad poblogaeth a'r cynllun yn nodi effeithiau cronrus, er enghraifft, ar bobl gyda nifer o wahanol nodweddion a ddiogelir, neu wedi'u cyfuno ag anghenion eraill, fel tlodi neu gyfrifoldebau gofalu.

Mae mwy o wybodaeth yn llyfrgell gyfeirio'r asesiad poblogaeth ac adroddiad ymgynghori'r asesiad poblogaeth am y materion sy'n wynebu'r grwpiau hyn.

Fe wnaeth adborth o'r ymgynghoriad dynnu sylw at bryderon bod y lleiafrifoedd ethnig a'r boblogaeth fudol yng Ngogledd Cymru'n agored i elyniaeth gynyddol, ac yn agored i aflonyddwch sydd wedi'i nodi fel cyfrannwr at broblemau iechyd meddwl, yn enwedig mewn lleoliadau gwledig. Roedd hefyd yn tynnu sylw at yr angen i ystyried anghenion gwahanol merched a dynion.

Mae un o bob pedwar person o gefndir pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig (BAME) a gyflogir yng Ngogledd Cymru wedi'u cyflogi yn y sector iechyd a gofal cymdeithasol. Gallai unrhyw newidiadau o'r cynllun sy'n effeithio ar y gweithlu gael effaith anghymesur ar y grwpiau hyn.

Rhoi sylw i/lleihau anghydraddoldeb iechyd

Dim effaith glir ar grwpiau Sipsiwn a Theithwyr (y mae'n hysbys iddynt gael canlyniadau iechyd gwaeth).

Trechu Tlodi

Gellid cael effaith negyddol ar bobl sy'n cefnogi eu hunain, er enghraifft, drwy ariannu eu gofal eu hunain. Mae mwy o wasanaethau gyda mynediad ar-lein - pe byddai dewisiadau amgen yn cael eu lleihau, gellid cael effaith anghymesur ar bobl sydd heb fynediad at y rhyngwyd oherwydd tlodi neu nodweddion a ddiogelir.

Camau lliniaru:

Mae'r asesiad poblogaeth yn cynnwys gwybodaeth am bobl gyda nodweddion a ddiogelir a dylid cynnwys hyn yn y cynllun terfynol. Mae angen i ni gymryd gofal i beidio ag edrych ar bobl hŷn, merched ac ati, fel grŵp homogenaidd, er enghraifft, gan y bydd sawl person gyda mwy nag un nodwedd a ddiogelir. Fel cam lliniaru, byddwn yn ystyried cynnwys cyfeiriadau at bobl gyda nodweddion a ddiogelir o fewn pob pennod yn y cynllun.

Fe wnaeth rhai grwpiau a oedd yn cynrychioli pobl gyda nodweddion a ddiogelir ymateb ac ymgysylltu, ond mae gennym wybodaeth llai manwl/ymgysylltiad â grwpiau/pobl sy'n cynrychioli pobl eraill gyda nodweddion a ddiogelir. Wrth i wasanaethau gael eu datblygu, mae angen i ni siarad gyda phobl am y manylder, er enghraifft, gall symud rhai gwasanaethau gael effaith gadarnhaol ac effeithio'n negyddol ar eraill. Fodd bynnag, mae dull rhanbarthol mwy strategol yn gorfod gwella darpariaeth gwasanaeth a lleihau/tynnu bylchau.

Byddwn yn rhannu'r cynllun rhanbarthol, asesiad poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori gyda chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru, bwrdd iechyd a phartneriaid eraill sy'n gyfrifol am ddatblygu camau gweithredu'n seiliedig ar y canfyddiadau. Gellir ail-archwilio gwybodaeth ymgynghori ac ymgysylltiad o'r asesiad poblogaeth. Bydd pob blaenoriaeth/gwasanaeth rhanbarthol angen ei asesiad effaith ei hun. Bydd y blaenoriaethau'n cael eu datblygu dros y pum mlynedd nesaf.

Egwyddorion cydraddoldeb i'w hystyried: Cyfle cyfartal a mynediad cyfartal, er enghraifft, addysg, tai, mynediad at ofod awyr agored, cludiant a chysylltedd rhwng ardaloedd, amwynderau cyhoeddus, mynediad at yr amgylchedd naturiol, technoleg

gwybodaeth, gofal iechyd a hamdden, cost y cyfranogiad. Monitro a dadansoddi cydraddoldeb – ymrwymiad i ymgysylltiad parhaus, pob ardal i gyfeirio at ei Gynllun Cydraddoldeb Strategol ei hun a chymryd camau hanfodol. Mae angen i ni wneud ymrwymiad parhaus i gyd-gynhyrchu. Mae yna fforwm gwerth cymdeithasol sy'n edrych ar gyd-gynhyrchu a all ein cefnogi.

Yn ystod y broses asesiad o effaith ar gydraddoldeb, mae'r cynllun rhanbarthol wedi'i ddiwygio i gynnwys canfyddiadau o'r ymgynghoriad am yr effaith ar bobl gyda nodweddion a ddiogelir. Mae hefyd wedi'i ddiwygio i gynnwys cysylltiadau mwy clir yn ôl at y canfyddiadau o'r asesiad poblogaeth am anghenion y bobl gyda nodweddion a ddiogelir, a chynllun cydraddoldeb strategol pob partner.

Bydd y cynnydd yn erbyn y cynllun a'r canlyniadau'n cael eu monitro drwy adroddiad blynyddol y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol.

Dogfennau tystiolaeth

Adroddiad Ymgynghori Cynllun Rhanbarthol Gogledd Cymru

Asesiad Poblogaeth Gogledd Cymru

Adroddiad Ymgynghori Asesiad Poblogaeth Gogledd Cymru

Rhan 2 Cod Ymarfer (Swyddogaethau Cyffredinol) Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Pecyn gwaith asesiad poblogaeth (Gofal Cymdeithasol Cymru)

Templed cynllun ardal (Gofal Cymdeithasol Cymru)

Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb Rhan 2 Llywodraeth Cymru

Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol y chwe awdurdod lleol a BIPBC

Llyfrgell gyfeirio'r Asesiad Poblogaeth (gweler cronfa ddata Endnote). Mae'r llyfrgell yn cynnwys:

- adroddiadau ymchwil, er enghraifft, ar ddatblygu gofal preswyl cynhwysol o bobl LGBT hŷn;
- canfyddiadau o ymgynghoriadau eraill gyda phobl â nodweddion a ddiogelir, fel adroddiad ar fynediad at wasanaethau statudol o safbwynt Pobl Hŷn o Leiafrifoedd Ethnig yng Ngogledd Cymru;
- cysylltiadau at ystadegau sy'n mesur anghydraddoldeb yng Ngogledd Cymru.

Rhanbarth o gymunedau cydlynol

Effaith Gyffredinol	Cadarnhaol
Cyfiawnhad dros yr effaith	Os caiff yr amcanion eu cyflawni, dylai'r cynllun rhanbarthol gael effaith gadarnhaol ar gydlyniant cymunedol. Bydd yr effaith yn dibynnu ar ba fesurau lliniaru rydym yn eu rhoi yn eu lle a'r cysylltiadau gyda strategaethau eraill. Gall newid dros amser wrth i bobl ymgysylltu ac wrth i brosiectau ddatblygu.

Canlyniadau cadarnhaol a nodwyd:

Cysylltiadau gyda'r strategaeth VAWDASV a'r grŵp rhanbarthol; Bwrdd Cymunedau Mwy Diogel Gogledd Cymru – prosiect i weithio gyda theuluoedd sydd wedi'u heffeithio gan garchar; Byrddau Diogelu Plant ac Oedolion Gogledd Cymru; Bwrdd Cynllunio Ardal ar gyfer camddefnyddio sylweddau

Cynllun i barhau gyda chyfranogiad wrth i strategaethau ddatblygu, angen ei ymgorffori yn y cynllun rhanbarthol. Fforwm gwerth cymdeithasol, yn hyrwyddo cydgynhyrchu. Nod Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru). Gofynion newydd eiriolaeth. Hyrwyddo rôl y trydydd sector a mentrau cymdeithasol. Cynnig gweithredol o wasanaethau yn Gymraeg.

Datblygu cartrefi gofal. Tai sy'n fwy addas ar gyfer grwpiau diamddiffyn mewn ardaloedd diogel. Cysylltiadau â'r CDLI a strategaethau tai a strategaethau cludiant.

Canlyniadau negyddol anfwriadol a nodwyd:

Gall cefnogi rhai cymunedau ar draul rhai eraill beri problemau. Hyrwyddo byw'n annibynnol – gall fod risgiau o amgylch diogelu, dioddefwyr troseddau, twyll

Mae canolbwyntio ar bobl sy'n ymgysylltu neu gydag eiriolwr yn golygu y gallwn fethu pobl sydd ddim yn ymgysylltu. Datblygu cartrefi gofal. Gall grwpiau eraill ystyried bod tai ar gyfer pobl ddiamddiffyn yn cael effaith negyddol ar eu hardal.

Camau lliniaru:

Cyfathrebu'n glir, dod â phobl gyda chi, sicrhau eu bod yn cael eu cynnwys. Ymgysylltu â grwpiau anodd eu cyrraedd a chefnogi grwpiau anodd eu cyrraedd i ymgysylltu â ni, yn cynnwys pobl gydag un neu fwy o nodweddion a ddiogelir. Newid y ffordd rydym yn ymgysylltu er mwyn ei wneud yn fwy hygyrch, mynd i lefydd lle mae'r bobl. Heriau o amgylch rhoi adnoddau ar gyfer hyn. Ymateb i ymgysylltiad, gwneud yn siŵr ei fod yn helpu i siapio gwasanaethau. Byw'n annibynnol – ystyried diogelu, materion arwahanrwydd, cludiant, cyfranogiad grwpiau cymdeithasol – sgysrsiau beth sy'n bwysig. Os yw'r dull 'beth sy'n bwysig' yn digwydd, bydd y materion hyn yn cael eu lliniaru. Meddwl am sut rydym yn casglu'r wybodaeth o sgysrsiau 'beth sy'n bwysig' i lywio gwasanaethau.

Rhanbarth â diwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus

Effaith Gyffredinol	Cadarnhaol
Cyfiawnhad dros yr effaith	Mae'r cynllun rhanbarthol yn anelu at wella gwasanaethau sydd ar gael yn y Gymraeg.

Canlyniadau cadarnhaol a nodwyd:

Roedd yr asesiad poblogaeth yn cynnwys proffil iaith Gymraeg ac fe nododd bod angen mwy o wasanaethau yn Gymraeg, ac fe wnaeth yr ymgynghoriad gefnogi'r canfyddiad hwn.

Mae'r cynllun rhanbarthol yn cefnogi'r gofyniad i wneud 'cynnig gweithredol' o wasanaethau iaith Gymraeg. Mae angen ystyried hyn ymhellach wrth ddatblygu gwasanaethau.

Fe wnaeth yr ymgynghoriad nodi cyfleoedd i ddefnyddio diwylliant a threftadaeth i gefnogi lles, er enghraifft, drwy ragnodi cymdeithasol. Dylid canolbwyntio ar beth sy'n bwysig i bobl helpu i gael mynediad at y diwylliant a'r dreftadaeth y maent yn ei dewis.

Canlyniadau negyddol anfwriadol a nodwyd:

Os nad ydym yn gallu recriwtio digon o staff sy'n siarad Cymraeg, gallai ein gwasanaethau gael effaith negyddol ar nifer y bobl sy'n defnyddio Cymraeg.

Camau lliniaru:

Edrychwch ar y strategaeth gweithlu rhanbarthol a 'Mwy na Geiriau' am fwy o wybodaeth.

Rhanbarth sy'n gyfrifol yn fyd-eang

Effaith Gyffredinol	Cadarnhaol
Cyfiawnhad dros yr effaith	Mae buddion i gydweithio fel rhanbarth i ysgrifennu'r cynllun. Angen sicrhau ein bod yn cydnabod y gwahaniaethau rhwng ardaloedd a chymryd y gwahaniaethau i ystyriaeth wrth ddylunio gwasanaethau i fodloni anghenion lleol yn hytrach na strwythurau rhanbarthol.

Canlyniadau cadarnhaol a nodwyd:

Mae cadwyni cyflenwi lleol, cenedlaethol a rhanbarthol yn rhywbeth i'w ystyried fel rhan o'r prosiectau wrth gyrraedd y cam prynu. Bydd comisiynu da'n helpu darparwyr i gynllunio gwasanaethau yn y dyfodol. Mae angen i ni fod yn glir am beth sydd ei angen. Dylai integreiddio gwasanaethau'n dda helpu. Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn mynnu ein bod yn cefnogi mentrau cymdeithasol.

Mae'r cynllun yn rhoi sbotolau ar faterion hawliau dynol penodol sy'n gallu effeithio ar bobl sy'n derbyn gwasanaethau, fel carchardai, hawliau plant a phobl hŷn, masnachu. Gall sicrhau bod cefnogaeth ar gael i bobl sy'n ddiamddiffyn helpu i ategu at hawliau pobl, fel cefnogaeth i aros gartref a'r hawl i fywyd teuluol.

Dull cyd-gynhyrchu – hawl pobl i gael barn ac eiriolaeth.

Dylai helpu i lywio darpariaeth arall ac integreiddio strategaethau'n well. Dylai hefyd ein gwneud yn fwy ymwybodol o beth y mae sefydliadau eraill yn eu gwneud a'n helpu i fod yn fwy cyson, a fydd yn helpu sefydliadau eraill a defnyddwyr gwasanaeth i lywio'r drwy'r systemau.

Canlyniadau negyddol anfwriadol a nodwyd:

Po fwyaf y byddwch yn integreiddio gwasanaethau, y mwyaf y byddant yn mynd, sy'n gwneud darparwyr rhyngwladol/cenedlaethol yn fwy tebygol i roi cynnig arnynt, a allai gael effaith negyddol ar sefydliadau lleol. Gall hyn effeithio ar y farchnad. Gall sefydliadau mwy fod yn fwy tebygol i brynu gan gyflenwyr rhyngwladol, a all gael effaith negyddol ar fusnesau lleol. Angen dull cydlynol gyda buddion cymunedol. Gwneud yn siŵr y gall pobl leol gael mynediad at swyddi sy'n cael eu creu, ac nad ydym yn eithrio'n ddamweiniol, er enghraifft, gyda gofynion hyfforddi. Os nad ydym yn cael y cam ymgysylltu'n gywir, gallwn fethu materion hawliau dynol sy'n effeithio ar grwpiau anodd eu cyrraedd. Os nad ydym yn cael eiriolaeth neu gyd-gynhyrchu'n gywir, neu os na fydd pobl yn gallu cael mynediad at wasanaethau, bydd yn cael effaith negyddol. Gall penderfyniadau o amgylch dyrannu adnoddau gael effeithiau negyddol. Gallai gwaith rhanbarthol ei wneud yn llai amlwg o ran sut i ymgysylltu. Pwy sy'n darparu neu'n arwain ar beth, colli perthynas leol, dysgu o brosiectau eraill sy'n datganoli cyfrifoldeb i'r rhanbarthau. Effeithiau ar sefydliadau llai sydd heb y gallu i weithio ar lefel leol. Gall safoni gwasanaethau olygu bod arfer da'n cael ei golli mewn rhai ardaloedd.

Camau lliniaru:

Cefnogi budd-ddeiliaid a phartneriaid eraill i ffurfio consortia a phartneriaethau fel y gallant weithio'n fwy effeithiol ar lefel ranbarthol. Cefnogi sefydliadau bach i ehangu neu gynyddu gallu i weithio ar lefel ranbarthol.

Atodiad 1: Offeryn Sgrinio

	Oed	Anabledd	Ailbennu rhywedd	Priodas neu bartneriaeth sifil	Beichiogrwydd a mamolaeth	Hil	Crefydd neu gred	Rhyw	Tueddfryd rhywiol	Y Gymraeg
A yw'r cynnig yn ymwneud â maes lle mae anghydraddoldeb hysbys?	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi
A yw'r cynnig yn debygol o gael effaith sylweddol ar y grwpiau hyn?	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi	Ydi
Sut byddwch chi'n deall anghenion pobl?	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori
A oes tystiolaeth o ddefnydd neu fodlonrwydd uwch neu is?	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori	Gweler yr Asesiad Poblogaeth a'r adroddiadau ymgynghori
A fydd y cynnig yn gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un o'r grwpiau hyn?	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol	Effeithiau cadarnhaol a negyddol
Os oes potensial ar gyfer lleihau anghydraddoldeb au neu wella canlyniadau?	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes